

Arcybiskup
Marek Jędraszewski
Metropolita Krakowski

Kraków, 23 marca 2020 r.

Nr 826/2020

WSKAZANIA W SPRAWIE SAKRAMENTU POKUTY I POJEDNANIA

ORAZ KOMUNII ŚWIĘTEJ W CZASIE STANU EPIDEMII

Troszcząc się o dobro fizyczne i duchowe a nade wszystko o zbawienie dusz powierzonego mi Ludu Bożego i realizując zalecenia zawarte w Nocie Penitencjarii Apostolskiej z dnia 20 marca 2020 r. oraz wskazania Prezydium Konferencji Episkopatu Polski z dnia 21 marca 2020 r. pragnę udzielić bardziej szczegółowych instrukcji dotyczących sprawowania sakramentu pokuty i pojednania oraz rozdzielania Komunii świętej w czasie stanu epidemii.

Spowiedź

1. Zwyczajnym sposobem odpuszczania grzechów ciężkich popełnionych po chrzcie świętym pozostaje indywidualna i integralna spowiedź oraz rozgrzeszenie (por. kan. 960 Kodeksu Prawa Kanonicznego). Dlatego bardzo proszę kapłanów, aby stwarzali wiernym jak największą możliwość do spowiedzi indywidualnej, ale w taki sposób, aby nie naruszało to ograniczeń, wynikających z obowiązujących obecnie przepisów państwowych (m.in. nie więcej niż 50 osób, tworzących zgromadzenie) oraz wskazań służb sanitarnych.
2. Nie należy więc organizować specjalnych spowiedzi parafialnych, kiedy jednego dnia miałyby się wypowiadać w stosunkowo krótkim czasie liczna grupa wiernych spowiadanych przez wielu księży. Chodzi raczej o to, aby księża w tych wyjątkowych okolicznościach zewnętrznych byli bardziej dyspozycyjni dla wiernych, którzy chcieliby skorzystać ze spowiedzi.
3. Ze względu na stan epidemii spowiedź powinna się odbywać z zachowaniem odpowiednich środków bezpieczeństwa i higieny. W obecnych warunkach zgodnie ze wskazaniami Penitencjarii Apostolskiej oraz Prezydium KEP wskazane jest zrezygnować z konfesjonałów na rzecz większych wietrzonych, większych pomieszczeń tak, aby można było zachować odpowiednią odległość (ok. 2 metry) między penitentem i spowiednikiem. Takim pomieszczeniem może być np. kościół, kaplica, zakrystia, sala katechetyczna, kancelaria parafialna lub inne godne miejsce. Spowiedzi można także wysłuchać na otwartej przestrzeni. Zawsze jednak należy zadbać, aby warunki

gwarantowały niezbędną dyskrecję. Gdyby natomiast spowiedź mimo wszystko odbywała się w konfesjonale, to należy zadbać, aby na jego kratkach była umieszczona folia zabezpieczająca dezynfekowana po każdej spowiedzi przy pomocy odpowiedniego płynu i papierowych ręczników jednorazowych. Informacja na ten temat z prośbą do penitentów o wykonanie tych czynności po spowiedzi powinna być umieszczona w widocznym miejscu na konfesjonale lub bezpośrednio przy nim.

4. Należy pamiętać, że nie jest dopuszczone przez Kościół spowiadanie lub rozgrzeszanie przez list, telefon ani za pośrednictwem Internetu. Warto natomiast wykorzystać środki komunikacji społecznej w celu przygotowania wiernych do odpowiedniego przeżycia spowiedzi w skróconej lub w nadzwyczajnej formie, a także do podnoszenia na duchu.
5. Należy zachęcać wiernych, aby uwzględniając wyjątkowe okoliczności nie łączyli w tym okresie spowiedzi z kierownictwem duchowym, ale ograniczyli się do związłego wyznania grzechów. Spowiednicy również nie powinni udzielać długich pouczeń.
6. Zgodnie z doktryną moralną i kanoniczną w okresie epidemii w sprawowaniu sakramentu pokuty mogą wystąpić okoliczności, w których nie będzie wymagane integralne, wyczerpujące wyznanie grzechów. Kiedy istnieje niebezpieczeństwo zewnętrzne dla penitenta lub dla spowiednika, spowiadający się jest zwolniony z obowiązku szczegółowego wyznawania grzechów. Taka sytuacja może mieć miejsce, gdy występuje niebezpieczeństwo zakażenia, a także w sytuacji niemożności zachowania odpowiedniej dyskrecji wyznania grzechów. W takich okolicznościach wystarczy krótkie wyznanie popełnionych grzechów. Natomiast w sytuacji poważnego niebezpieczeństwa zarażenia lub niedochowania dyskrecji wyznania dopuszcza się nawet ogólne uznanie winy, wyrażone poprzez słowa spowiedzi powszechnej lub krótsze zdanie czy gest wyrażający świadomość popełnienia grzechów i skruchę. Kapłan według swojego rozeznania może w konkretnych okolicznościach pouczyć penitenta o konieczności skrócenia wyznania grzechów, a następnie wyznaczyć stosowną pokutę i udzielić rozgrzeszenia. Należy wtedy krótko pouczyć penitenta o konieczności szczegółowego wyznania grzechów ciężkich w sakramentalnej spowiedzi, kiedy to będzie już możliwe.
7. W niebezpieczeństwie śmierci (*in periculo mortis*), zgodnie z kan. 961-963 KPK, można udzielić także absolucji dla wielu penitentów jednocześnie (rozgrzeszenie ogólne). Nie chodzi tu tylko o stan agonii (*in articulo mortis*), ale o szerszy rozumiany stan niebezpieczeństwa utraty życia. W sytuacji obecnego zagrożenia epidemicznego w niebezpieczeństwie śmierci mogą znajdować się pacjenci na oddziałach zakaźnych oraz personel szpitalny, który się nimi zajmuje. W miarę rozwoju epidemii ta kategoria może obejmować także inne grupy i osoby według roztropnej oceny szafarza sakramentu pokuty. Przed udzieleniem absolucji generalnej należy wezwać wiernych do aktu skruchy oraz pouczyć o konieczności postanowienia wyznania grzechów ciężkich w sakramentalnej spowiedzi, kiedy to będzie możliwe po ustaniu zagrożenia. Obrzęd pojednania wielu penitentów w niebezpieczeństwie śmierci znajduje się w *Obrzędach pokuty dostosowanych do zwyczajów diecezji polskich*. W sytuacji dalszego rozwoju epidemii, może występować poważna konieczność udzielenia rozgrzeszenia ogólnego również

innym grupom wiernych, którzy przez dłuższy czas będą pozbawieni dostępu do kapłanów, zgodnie z kan. 961 § 2 KPK.

8. Ponadto wiernym należy przypominać, że zawsze, gdy nie mają dostępu do kapłana i z tego powodu nie mogą skorzystać z rozgrzeszenia sakramentalnego, mogą uzyskać przebaczenie grzechów nawet śmiertelnych poprzez akt żalu doskonałego, tj. płynącego z miłości do Boga, wyrażony w szczerej prośbie o przebaczenie (takiej, jaką penitent jest obecnie w stanie wyrazić np. akt żalu „Ach żałuję za me złości...”), i któremu towarzyszy stanowcze postanowienie, aby jak najszybciej przystąpić do spowiedzi sakramentalnej (por. KKK, nr 1452).
9. Proszę także, aby informować wiernych o szerokich możliwościach uzyskania odpustu zupełnego, jakie otworzyła Penitencjaria Apostolska dekretem z 20 marca 2020 r., którego treść jest dostępna na stronie internetowej naszej Archidiecezji www.diecezja.pl.

Komunia Święta

10. Wiernym należy przypomnieć, że w wykładni trzeciego przykazania kościelnego („Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię Świętą”) Konferencja Episkopatu Polski ustaliła, że okres, w którym obowiązuje to przykazanie, obejmuje czas od Środy Popielcowej (26.03.2020) do Niedzieli Trójcy Świętej (7.06.2020).
11. Zgodnie z obowiązującymi przepisami kościelnymi każdy wierny zawsze ma prawo według swego uznania przyjąć Komunię Świętą do ust. W związku z tym nikomu nie można nakazywać przyjęcia Komunii Świętej na rękę, można - a w obecnych okolicznościach nawet trzeba - do tego zachęcać. Należy tak organizować udzielanie Komunii Świętej, aby nie naruszyć wrażliwości osób mających trudność w przyjęciu Komunii Świętej na rękę. Jeśli część wiernych przyjmuje Komunię Świętą na rękę, a część do ust, jest wskazane, aby obu grupom Komunii udzielali różni szafarze lub też by osoby przyjmujące Komunię do ust przyjmowały ją po osobach przyjmujących Komunię na rękę. Wiernych przyjmujących Komunię Świętą na rękę należy zachęcać, by uprzednio, w miarę możliwości, zdezynfekowali sobie dłonie.
12. Bardzo proszę, aby Księża postarali się stworzyć wiernym, którzy łączą się duchowo ze wspólnotą Kościoła poprzez transmisję Mszy świętej za pośrednictwem telewizji, radia lub internetu, możliwość przyjmowania Komunii Świętej w kościele w wyznaczonych godzinach, podchodząc pojedynczo w taki sposób, aby zachować normy bezpieczeństwa.

+ Marek Jędraszewski

Arcybiskup Metropolita Krakowski

ks. Damian Szar
Kanclerz Kurii

